

Naročnina: Za tuzemstvo: z dostavo mesečno Din 5, četrtletno Din 15, polletno Din 30, celoletno Din 60, za inozemstvo Din 60 in poština posebej. — Oglasi po dogovoru.

SOCIALIST

GLASILO SOCIALISTIČNE STRANKE JUGOSLAVIJE

St. 12.

Ljubljana, četrtek, 1. novembra 1923.

1. leto.

Konsolidacija.

Na drugem mestu našega lista pri našemo veselo vest, da smo napravili pri konsolidaciji našega pokreta v Sloveniji lep korak naprej.

Po temeljiti predpripravi se je zaključil v nedeljo dne 28. t. m. proces, ki ga je načel že kongres v Celju: Ljubljansko vprašanje je za našo stranko končano. V nedeljo se je sestavil iz odborov obeh ljubljanskih organizacij skupen začasen odbor, z nalogo da pripravi skupno člansko zborovanje, ki bo vpostavilo v naši ljubljanski organizaciji zopet normalne razmere. Kar se tiče ljubljanske komunalne politike se je povdarjalo soglasno, da mora biti ta politika seveda v soglasju s programom in taktiko naše stranke, da pa ni vzroka delati v tem oziru kakih skokov.

List »Zarja« se priključil na podlagi dogovora med obema upravama »Socialistu«. Za te korake je treba seveda še odobritve zato kompetentnih organov v stranki. Vendar ne more biti dvoma, da bodo vzeli ti organi doseženi sporazum z radostjo na znanje.

Ljubljansko socialistično delavstvo, ki mu je zlomil razkol dovolj energije, pojde sedaj s podvojenimi silami na delo.

Ni več daleč čas, ko bo zavzela ljubljanska krajevna politična organizacija v stranki tako po številu svojih članov, kakor po svojem delu, uvaževanja vredno mesto. Sedaj stoji Ljubljana, Celje, Maribor in Ptuj, — vsa večja mesta Slovenije — s komaj poštevnimi prihajajočimi izjemami — zopet kompaktno za stranko. Vse govorjenje o zelenih mizah in poedincih se bo izkazalo za prazno in neresnično.

Kdor bi si bil hotel pogledati na kongresu v Celju članske knjige, recimo samo mariborske organizacije, bi bil z lahkoto ugotovil, da je stalo v avgustu samo za to organizacijo nad 400 članov!

Na vsedelavskem izletu v Mariboru je lahko vsak na svoje oči videl, — da so stotine in stotine tu, ki ne marajo razkolov, — a komur vse to ni jasno govorilo, za tega je vsak dokaz zastoj. Vedo pa naj vsi tisti, ki zapirajo oči in nočejo videti resnice, da pojde resnica vključno temu svojo pot.

Resnica je ta, da hoče priti delavstvo zopet do svojih starih organizacij, da bo do njih prišlo, pa naj je to komu prav ali ne. Tu je na sodelovanje

vsak povabljen. Kdor misli, da je v stanu prinesiti v stranko ostre kritike in neizprosnega poštenja, — stranka čaka takih ljudi in jim ne zapira vrat. Kdor pa na noben način noče sodelovati, ta se je iz toka konsolidacije in vstvarjanja sam izločil. Ko smo navedli tako razveseljav dogodek, ki nam kaže, kako se za pravo konsolidacijo pokreta dela, naj zabeležimo še drug dogodek iz delavske politike, o kojem za danes še ne bomo izrekli svoje zaključne sodbe.

Bivša komunistična poslanca Fabijančič in Klemenčič sta začela izdajati zopet svoj list »Delavske novice«. Ta list piše, da hoče služiti tudi ideji konsolidacije delavskega pokreta. Mi čakamo in bomo sodili, ko bomo videli delo in uspehe. Naše mnenje o tej stvari je, da ni delo za konsolidacijo delavskega pokreta, ki bi izgubljalo izpred oči državne in mednarodne stike proletarijata.

Naša Socialistična stranka Jugoslavije je s trudom vpostavljena, če že ne toliko številno, pa idejno in organizatorično jak kader, katerega slovensko socialistično delavstvo ne bo šlo razbijati, kakim fantazmom lokalnih ujedinenj ljubo.

Po našem mnenju gredo čez delavski svet naše dobe dve veliki taktiki, zastopani po svojih internacionalah, socialistična in komunistična. Komunistična internacionala uvaja v delavski pokret vojaško podrejenost in centralizem, ki gre daleč preko centralizacije državnih organizmov. Ker socialistične stranke za tako organizacijo niso pripravljene objekt in ker si hočejo ohraniti možnost, da same prešojajo, kaj je tak tično mogoče in kaj ni, jih smatra komunistična internacionala za sovražnike, ki jih je treba zlomiti. Zato zanaša v njih vrste razkol.

Fabijančič in Klemenčič si lastita v taktičnih stvareh lastno sodbo. Videla sta, kako sili taktika tretje internacionale proletariata v nemoč, zato sta se tej politiki uprla. S tem pa nista prišla nikamor drugam, kakor na podlago, na koji stojijo socialistični internacionali priključene stranke že od prvega početka.

Vsak, kdor zna ločiti jedro spora od klevet, mora uvideti, da je tako.

Zato seveda ne moreta pričakovati, da bo šla sedaj gora k proroku.

Nasilja italijanskega fašizma.

Fašistovska Italija je izdala našemu življu v Primorju dva nova težka udarca.

Z enim samim dekretom se je uničilo vse slovensko šolstvo v Primorju. Tudi vse ljudske šole so uvedle laščino. To v krajih, kjer italijanskega jezika nihče ne razume in kjer je udarec proti slovenskemu jeziku v šolah, udarec proti šolstvu sploh.

Kmalu za tem udarcem je prišel drugi.

Prefekti za Furlanijo, Trst in Istro so izdali ukaze, ki morajo oporati, ako ostanejo v veljavi, naše prebivalstvo tu di izobraževalne možnosti v pisani besedi. Glasom teh ukazov morajo prinašati vsi časopisi in revije dobesedni italijanski prevod svojih člankov. To tisk za polovico podražuje in jemlje našemu časopisju možnost, da bi se moglo trajno vzdrževati. Naša meščanska javnost proti temu nasilju onstran meje burno protestira.

Naše delavstvo na teh protestnih shodih ne more sodelovati. Ono se dobro zaveda, da izhajajo ti protesti iz krogov, ki podlegajo tudi sami barbarizmu nacionalistične ideje in protestirajo le tam, kjer se obrača ta ideja proti njim.

Naš protest pa je drugačen. Mi smo proti vsakemu nasilnemu raznarodovanju. Vsi narodi naj razvijajo svoje posebnosti, čustveno pa naj se stapljajo v višjo enoto, v internacionalo, ki bo vključno vsem Mussolinijem zmagala.

Mussolini je danes predstavnik Italije. Zato naj govore z njim meščanski predstavniki Jugoslavije. Mi pa se globoko zavedamo, da tli za tem zunanjim predstavitelstvom Italije udušen, a ne po gašen ogenj druge Italije, Italije socialističnih vzorov.

Ni mogoče, da bi bila ta Italija mrtva. Ravno zato ni mogoče, ker je občutila zadnja leta vso težo hinavskega, s fašistovskimi maskami zastrtega italijanskega militarizma. Bajoneti pa so ideje vedno le prečiščevali, morili je niso.

Na to Italijo se obračamo, da ji povemo, da bolijo udarci, ki otežujejo delavcu in kmetu v Primorju kulturni razvoj, tudi nas, da pa vpljub temu nismo izgubili vere v potlačeno, a večjo Italijo, ki želi podrediti, kakor mi svoj nacionalizem duhu internacionale in mednarodne pravičnosti.

IZJAVA

Pokrajinskega načelstva SSJ za Slovenijo v zadevi ukrepov italijanske vlade proti slovenskemu šolstvu in slovenskemu tisku v Primorju.

Pokrajinsko načelstvo SSJ za Slovenijo izraža svoje globoko sočutje z delavci in kmeti v Julijski Benečiji, ki jim jemlje italijanski fašizem s svojimi ukrepi proti slovenskemu šolstvu in tisku možnost izobraževanja. Zlasti pa ob

žaluje, da dajejo taki ukrepi nacionalnemu šovinizmu novega netiva in otežujejo mirno sožitje med Italijo in Jugoslavijo.

Zaupajoč, da tli pod nasiljem šovinistične Italije, potlačen, a ne uničen duh večje Italije, ki vidi bodočnost svoje domovine v mirnem sožitju v mednarodni zajednici, računamo nanj in izjavljamo, da more računati tudi on na nas.

Pokrajinsko načelstvo SSJ.

Razpad Nemčije.

Že zadnjič smo zapisali, da se nahaja Nemčija pred usodnimi odločitvami. Od takrat se obračajo razmere vsak dan na slabše. Nemška valuta pada od dne do dne. Kos kruha stane šest sto milijonov mark. Delavstvo gladuje in išče v divjem obupu odrešnikov — pa naj pridejo od koderkoli.

V Hamburgu in v samem Berlinu je prišlo do cestnih bojov, med gladujočimi masami, med kojimi se pojavljajo komunistični agitatorji in med četami državne brambe. Državna bramba nastopa proti obupanemu delavstvu energično in brutalno. Proti reakcionarcem, ki dvigajo baš v trenutku največje nesreče svoje glave, pa ne kaže nikake napadalne sile.

To se vidi najbolj na tem, kako različno postopa državna vlada in nje vojska proti uporni Saški in Bavarski.

Že zadnjič smo zapisali, da se bore v Nemčiji za prevlast tri diktature. Diktatura sredine, ki jo zastopa državna vlada v Berlinu, diktatura skrajne desne, ki se zbira v uporni Bavarski in diktatura leve, ki se skuša opirati na Saksonsko.

Državna vlada je nastopila proti Saksonski z vso silo. Tu se more na svojo državno brambo popolnoma zanesiti. Vojaške čete so Saksonsko zasedle in njih generali vladajo v njej s prekimi sodi, vključno vsem protestom socialistično-komunistične vlade.

Napram Bavarski pa je državna bramba popolnoma odrekla. Ker je poveljujoči general na Bavarskem v Los-

sov le preodkriti podpiral bavarske monarhiste, ga je bil končno vojni minister Gessler prisiljen odstaviti. A bavarski general se ni pokoril, temveč je ostal dalje na svojem mestu in zaprisegel svoje čete bavarski armadi.

S tem je zadan enotnosti nemške države hud udarec. Država, ki nima več enotne armade — ni več enotna država.

Še hujši udarec se pripravlja za Nemčijo ob Renu. Tam se snuje ob tih podpori francoskih in belgijskih čet — neodvisna poreska republika, ki hoče odtrgati od Nemčije najbogatejše kraje.

V tem kaosu dviga nemška buržvazija z vedno večjo predrznostjo bojni klic — proti marksizmu. Kako je to mogoče? To je postalo zato mogoče, ker je nova nemška vojska po svojem duhu protimarksistična. V tem je krivda nemškega prevrata. Namesto, da bi si ustvarili ob prevratu, kakor v Avstriji, republikanski krogi, republikansko čutečo oboroženo silo, — se je oprl Noske na stare generale. Da je pa to storil, je v veliki meri tudi komunistična krivda, ki so ga tirali z brezumnimi pučji na desno.

Poleg nacionalne Nemčije propada tudi delavska in republikanska Nemčija, za to ker se je nemško delavstvo v najvažnejšem zgodovinskem trenutku razcepilo. Kdo je temu kriv?

Nepriistranski zgodovinar bo ugotovil, da bi bil Noske brez Zinovjeva nemogoč.

Proračun.

Finančni minister dr. Stojadinović je predložil proračun za leto 1923-1924. Celokupni izdatki znašajo 10,344.000 dinarjev. Med izdatki tvorijo največje postavke izdatki za vojsko. Oni znašajo sami preko dveh milijard dinarjev. Za vojni ministrtvom prihaja ministrtvo financ, ki bo potrošilo eno milijardo in pol. Vrhovna uprava, (dvor, parlament itd.) nas stane tudi eno milijardo, vsa uprava notranjega ministrtva pa pol milijarde. Temu nasproti izda država za šole le 103 milijone! Za ves proračun mi-

ministrtva za socialno politiko pa 365 milijonov dinarjev. Ravno tako zanimivi kot državni izdatki so tudi državni dohodki. Država dobiva od trošarine in taks poldrugo milijardo, od carine eno milijardo, šeststotisoč od monopola, dve milijardi 200 tisoč in končno od železnice nad 2 milijarde. Vse to tvori že samo nad dve tretini celokupnih dohodkov! Neposredni davki so med dohodki postavka manjše važnosti. Menda bi vsaka beseda te težo števil le zabrisala. Zato jih bomo pustili, da govorijo same.

Politični pregled.

NOTRANJA POLITIKA.

Slovenija.

»Delavske Novice«. — Boj za državnega poslanca Šiftarja. — Kdo je za avtonomijo? — Protestni zbori proti fašistovskemu nasilju.

Kakih posebnih dogodkov v naši domači politiki v zadnjih dneh nimamo zaznamovati. Bivši komunisti Fabjančič in Klemenčič, ki sta svoj čas ustanovila stranko delovnega ljudstva in izdajala časopis »Delavske Novice«, kar so jim vse pozneje komunisti razbili, sta zopet začela izdajati tednik »Delavske Novice« in imata namen, kakor izgleda zopet ustanoviti neko novo stranko, — očitno jih slovensko delavstvo še nima dovolj. V prvi številki Delavskih Novic ne povesta ničesar novega in v resnici ne vemo, kaj pravzaprav hočeta. Izgleda, da nista zadovoljna z nekaterimi ljudmi, ki vodijo politiko med de-

lavstvom v Sloveniji. Te pravce jima sicer ne kratimo; če hočeta zato ustanovljati novo stranko, pa se nam zdi smešno neresno in v resnici politika oseb; če čutila v sebi talente za politična voditelja, naj osrečita kako, že obstoječih delavskih strank. Sicer pa šalo na stran! Razredno zavedno delavstvo se danes deli samo na dve stranki: socialistično in komunistično; bolje bi bilo, da bi bilo enotno, toda razmere so take, da je ta delitev razumljiva in obstojajo za njo važni razlogi. Ne vidimo niti stvarnih, ni ti idejnih potreb zato, da bi dobili še kako tretjo stranko Fabjančičevega in Klemenčičevega delovnega ljudstva. Klemenčič trdi, da je ideje akcijskega programa njegove stranke delovnega ljudstva svoj čas sprejela internacionala pri čemur misli očitno na našo (hamburško) internacionalo. Zakaj pa hoče potem Klemenčič delavstvo v svojo stranko, ki ni član te internacionale,

med tem, ko je naša SSJ član hamburške internacionale. Tudi nepotrebne De lavske Novice bo slovensko razredno delavstvo prebolelo, kakor je že več nenaravnih stvari.

Radikalnih afer na Slovenskem pa še vedno ni konec. Dočim so se pred tedni topli ljubljanski radikalni birokrati in bivši komunist Stefanovič, so sedaj v boju mariborski radikali za dušo klerikalnega poslanca Siftarja. Radikalci trde, da je prestopil iz najčistejših namenov k njim, dočim trde klerikalci, da je ostal pri njih. Tudi Siftar trdi, da se ni podal. Mi pa smo reveži: ne verjamejo ne klerikalcem, ne radikalcem in celo ne Siftarju, kajti vsi so enaki. Nam je tudi končno vseeno, značilna pa je cela zadeva za politične razmere, v katerih živimo in ki se res od dne do dne bolj balkanizirajo.

Zanimiv je tudi boj med klerikalci in Jutrovci, kedo je večji avtonomist. Zemljoradnik Pucelj je namreč na nekem shodu odkril, da so svojčas (l. 1919) klerikalci prepričali, da se ni sklical deželni zbor za Slovenijo. Jutrovci pritrjujejo Pucelju, rekoč, da jim je znano, da je takratni minister notranjih zadev Pribičević res imel namen deželni zbor sklicati, da so ga pa klerikalci (dr. Brejc ki je bil takrat predsednik deželne vlade v Sloveniji) preprečili. O tem vprašanju se vodi dolgočasna demagoška polemika. Svoječasni socialist Prepeluh igra vlogo glavne priče in bomo še poročali o izidu tega spora, ki bo pokazal, da l. 1919 niti Pribičević, nit demokrati, niti klerikalci niso hoteli slovenskega deželne zbor. **Hotela pa ga je naša, takrat socialno demokratična stranka**, ki je tozadevno akcijo sprožila. To je priznal celo sam dr. Brejc. Razlika med našim in klerikalnim avtonomizmom je samo ta, da je klerikalcem za demagoško geslo, dočim smo mi za resnično avtonomijo (samoupravo), ki smo jo zahtevali edini Slovenci že l. 1919 in ki jo zahtevamo še danes, dočim klerikalno avtonomijo ravno tako odklanjamo, kakor demokrati ali pa radikalni centralizem.

Pretekli dnevi so se po Sloveniji vršili protestni zbori slovenskih meščanskih strank proti italijanskemu nasilju nad Slovenci in Hrvati v Italiji v šoli in glede časopisja. Naša stranka se teh zborov oficijelno ni udeležila, ker odklanja principijelno vsake tak skupne akcije z meščanskimi strankami. Naše načelstvo je v tem vprašanju zavzelo svoje posebno stališče, izraženo v posebni resoluciji. Meščanski način reševanja narodnostnih sporov, ni način reševanja nacionalnih problemov, zato tudi o tem vprašanju ne moremo skupaj z buržoazijo. Želimo pa, da bi si jugoslovansko ljudstvo v Italiji očuvalo svojo kulturo in svoj jezik in da bi junaško vztrajalo proti blaznemu fašizmu! Tega bo enkrat konec in takrat bo tudi slovensko-hrvaškemu kmetu in delavcu v Italiji zasijal boljši čas!

BEOGRAD.

Po krstu prestolonaslednika in poroki princa Pavla, ki se je vršilo kar

z vsem sijajem, v ostrem nasprotju s skromno tradicijo bivšega srbskega dvora, so začeli v Beogradu reševati reško vprašanje. Kako, tega mi se veda ne smemo zvedeti, ker smo samo davkoplačevalci in imamo samo »sladko pravico« prelivati kri za domovno. V vsaki drugi državi na svetu se tako važna vprašanja, kakor je vprašanje Reke, obravnava manj tajno, čeprav je tudi v drugih državah tajna diplomacija še vedno v modi. Pri nas pa ne vemo ničesar — samo rezultat se nam poroča in ta je bil v zunanje-političnih stvareh doslej še vedno neugoden. To so pač »Pašičevi posli«. In v celem parlamentu se ne pokrene kaka akcija, ki bi prisilila vlado, da bi spregovorila besedo o tem, kaj Lahy hočejo in kaj naši diplomati hočejo!

Parlament razpravlja novelo k trošarskemu zakonu, ki bo zopet povišal trošarino, samo za žganje uvideva neka olajšanja. Da bo konzum žganja še večji, kar naj očitno vpliva na državotvorno razpoloženje vseh šnopsarjev — volilcev v državi! Mesto, da se trošarina na življenske potrebščine znižuje, pa prepusti razširjanje alkoholizma v državi, gre naša modra državna uprava, vlada in parlament baš po nasprotni poti: Pijte po ceni žganje, da ne boste imeli denarja za drag sladkor, kavo in druge s trošarino obremenjene potrebščine. — Drugih novic ni. Radič še vedno pije čaj pri angleških politikih v Londonu, Korošec potuje iz Beograda v Zagreb, iz Zagreba v Ljubljano, iz Ljubljane pa zopet v Beograd in mešetari z in za avtonomijo, radikalni klub pa rešuje, med štirimi stenami koruptne afere svojih ministrov. Pa se bodo še sporazumeli med seboj!

Stojan Protić umrl. Bivši ministrski predsednik Stojan Protić je 28. t. m. v Beogradu umrl. Protić je bil markantna politična oseba v političnem življenju predvojne Srbije in po vojski tudi naše države. Dolga leta sodelovalec Pašičev, ki ga je presegal s svojim znanjem in s svojo osebnostjo, je bil Protić v zadnjih letih Pašičev hud in neveren političen nasprotnik. Protić je vodil boj proti sedanjemu centralističnemu ustavi, je pa na drugi strani odklanjal federalizem in klerikalno avtonomijo. Njegov ustavni načrt predvideva neko srednjo linijo, ki bi bila morda svoj čas v stanu izmiriti meščanske stranke med seboj in ustvariti ustavo, ki bi zadovoljila srbsko hrvaško in slovensko buržoazijo. Sicer pa je bil Protić zelo konzervativen in reakcionarec: ponovno je srbsko delavstvo pred in po vojski občutilo udarec Protićevih žandarjev in tudi kri na Zaloški cesti je tekla, ko je stal na čelu beograjske vlade »energični« Protić.

ZUNANJE-POLITIČNI PREGLED.

Avstrija.

Izid volitev je pokazal, da so socialni demokrati v Avstriji ona stranka, ki najbolj napreduje, kajti oni so si priborili 14 prazmerno največ mandatov v primeri s posestnim stanjem v zadnjem par-

lamentu. V Avstriji se je število mandatorov vsled novega volilnega zakona zmanjšalo in bilo je pričakovati, da bodo prišle posamezne stranke z manj mandati v nov parlament, kakor pa so jih imele poprej. To se je seveda tudi zgodilo. Dočim pa so socialisti mesto prejšnjih 69 dobili 68 mandatov, torej le enega manj, so krščanski socialisti dobili 3 mandate manj, ostale stranke pa so itak skoro popolnoma izginile. V Avstriji se bje zdej in v bodočih letih samo en velik in to principijelni boj: boj med buržoazijo, ki jo zastopa sestra naših klerikalcev, krščanska socialna stranka in ki ima momentano še večino in pa proletarijatom, ki je ves v taboru socialne demokracije. In nobenega dvoma ni, da bo socializem končno v tem boju zmagal. Zanimivo je, da si niso komunisti priborili v Avstriji niti enega mandata; na Dunaju so dobili v celem 13.000 glasov! Kako zavedno in disciplinirano je avstrijsko delavstvo, ki se ni dalo zavesti od obrekovanj in revnih napadov komunističnih plačancev na socialistične voditelje. V tej, tudi pri nas tako poznani in prakticirani metodi, obstoji način »revolucionarnega« boja komunistov proti nam!

Nemčija.

Vrenje v Nemčiji traja dalje. Nemiri se vrste za nemiri, kruha ni, dela ni, en dolar velja 65 milijard mark. Stresemann ova vlada se maje, Bavarska se punta, Stresemann napoveduje boj socialistični Saksonski, v Porenju ustvarjajo separatisti pod varstvom francosko-belgijskih vojakov svojo republiko. In vkljub temu, Nemčija se ni še zrušila in čuditi se moramo nemškemu narodu, da vse to

prenaša. Kdor ne živi v Nemčiji ali pa kdor vsaj s pazljivostjo ne čita nemških listov, si ne more vstvariti prave slike današnje Nemčije. Desničarski reakcionarci in levičarski komunisti se trudijo spraviti Nemčijo v revolucijo, v nadi, da bodo oni postali gospodje situacije, ali Viljem ali Ljennin. Socialisti, ki se nahajajo v sila težavnem položaju, skušajo doseči, da bi se trpljenje Nemčije z meščansko vojsko še ne povečalo in da ne bi zavladovala v Nemčiji zopet monarhistična reakcija ali pa da ne bi tuji, francoski bajoneti prišli nad nemški proletarijat, če bi šel za komunisti. Preizkušnja za nemške socialiste je težka; želimo si, da bi nemški socialisti našli pravo pot iz tega kaosa in družet nemški proletarijat, kakor dosedaj, pokazali svojo moč in energijo ter požrtvovalnost in šli po tisti poti, ki je za delavstvo in za uresničenje socializma najboljša! Obvarovati je treba nemško delavstvo od monarhistične reakcije, preprečiti pa tudi vsake komunistične pustolovščine. Če so razmere dozorele in če je nemško socialistično delavstvo dovolj močno, naj ono stopi na pot revolucije ter vzame vlado v svoje trde roke. Nikdar pa ne sme biti delavstvo samo orodje desnih ali pa levih pustolovcev.

Grška.

Na Grškem so poskušali generali zopet z revolucijo proti sedanjemu vojaški diktaturi. Protirevolucionaren pokret, ki ni bil nič boljši, kot je sedanj »revolucionarni« je zadušil. Na Grškem pa ne bo prej miru, dokler se Grki ne znebe svoje dinastije, ki je kriva vseh grških nesreč zadnjih let.

Dnevne vesti.

LJUBLJANSKO OKROŽJE.

Otvoritev poljudno znanstvenega delavskega tečaja v Ljubljani. V zadnji številki naznanjena otvoritev delavskega tečaja v Ljubljani se je vršila v četrtek dne 25. oktobra. K tečaju se je prijavilo 63 poslušalcev in so se skoro vsi otvoritve udeležili. Tečaj je otvoril vodja tečajev v imenu upravnega odbora UDR, ki te tečaje prireja ter imel pri tej priliki daljšo predavanje o pomenu popularizacije vede in umetnosti med ljudstvom, posebnost med delavstvom. Orisal je delo delavskih akademij pri drugih narodih ter povdrl, da naj bodo letošnji tečaji prvi začetek široko zaznamovane poljudno izobraževalne akcije med našim delavstvom. Spomnil se je pri tej priliki umrlega sodruka Antona Dermote, ki je pred 20 leti začel z ljudsko izobraževalnim delom na Slovenskem, ki pa je potem žalibog zaspalo. Upamo, da bodo poljudno znanstveni delavski tečaji v Ljubljani v letošnji zimi dosegli svoj uspeh, kar zavisi seveda v prvi vrsti od rednega in marljivega posejanja predavanj. UDR pa je z organizacijo teh tečajev pokazal, da razume svojo vzgojno delo med delavstvom. Naj vstraja na tej poti!

Ljubljana. V soboto, dne 27. t. m. se je vršil tu protestni shod Orjune proti

fašistovskim nasiljem v Italiji. Po shodu so bile demonstracije po mestu. Pri tem je prišlo do izgrediv proti poslopju ene tukajšnjih italijanskih zavarovalnih družb. Orožništvo je nastopilo proti manifestantom in izpraznilo ulice. V ponedeljek se je vršil shod slovenskih političnih strank proti zapiranju slovenskih šol in zatiranju slovenskega časopisja v Italiji. Zastopstvo naše stranke, ki je bilo na ta shod vabljen, se shoda ni udeležilo, ampak je na vabilo pisмено odgovorilo, da se pridružuje tudi naša stranka protestu proti divjanju italijanskega nacionalnega šovinizma, a v duhu in smislu izjave, v kateri je zavzelo pokrajinsko načelstvo naše stranke svoje stališče do dogodkov v Primorju. To izjavo prinašamo na drugem mestu.

Šiška. Poročamo vam, da v Šiški sedaj verjamemo, da so strahovi. Tu je strašil cel mesec črn strah nadnaravne velikosti, ki se je pojavljal ob poznih urah po raznih ulicah našega mesta. Njegov nastop je imel dobro stran, da gredo sedaj otroci že ob sedmih spat in da punce še po dve in dve po večerih ne hodijo več v kinematograf, ampak ostajajo lepo doma, kar je tudi prav. (Vaši korajžni šiskarji so napravili na strah pravcat lov a strah se ni dal kar tako ugnati. Marsikateri junak je pred njim zbežal, že ako

Zgodovina internacionale

Zgodovina od prve do druge internacionale.

(Ameriški družinski koledar 1917.)

(Konec.)

In zopet pripovedujejo zdej, da je Internacionala mrtva. Vojna jo je ubila. Nacionalizem je močnejši od bledih med narodnih fraz.

Tako pojo sovražniki delavstva, ker žele, da bi bilo tako. Nekateri med njimi celo verjamejo sami sebi. Naštevajo nam, da so nemški socialisti glasovali za vojni proračun, da so belgijski in francoski socialisti stopili v ministrstvo, da so v vseh armadah socialisti in da streljajo socialisti na socialiste.

Same resnične reči. In mi nismo imeli nikdar navade, da bi si zakrivali oči pred resnico.

V vseh resnicah je veliko žalostnega, le tega pa ne, kar bi naši sovražniki radi našli v njih. Internacionala hodi po trnjevi poti in preživlja težke iskušnje, ali mrtva ni, ker ne more umreti.

O taktiki socialistov v posameznih deželah bi bilo zdej prezgodaj govoriti. Prihodnji mednarodni kongresi se bodo gotovo bavili z njo; saj smo imeli o taktiki že mnogo debat na svojih zborovanih in jih bomo še imeli. Načela so-

cializma so neizpremenljiva, o taktiki pa odločajo razmere, ki se menjajo. Kakšne razmere so diktirale socialistom posameznih dežel, kako naj stopajo, izve mo šele pozneje; in šele tedaj bo mogoče povedati, kaj je prav in kaj ne.

Ali tudi največja taktična pogrška, naj bi se zgodila kjerkoli, ne ubije Internacionala. Zakaj Internacionala ni le zahteva nekaterih ljudi, temveč potreba delavstva. In če bi jo bilo mogoče pokopati, bi — kakor Kristus čez tri dni — zopet vstala iz groba v slavi in moči.

Delavci so na vojni! Ali pa so oni hoteli vojno? Kolikor je moč socialističnih strank dopuščala, so se ji upirali da zadnjega hipa. Tudi nemški socialisti, o katerih je sedaj posebno veliko kritike, so imeli, že ko je Avstrija poslala svoj infamni ultimatum v Beograd, velikanske protestne shode in so sprejemali plamteče resolucije proti vojni.

Pa vendar niso socialisti preprečili vojne.

Ne, kajpada, niso je preprečili. Toliko moči še niso imeli.

Ali — kaj se pa čudni ljudje pravzaprav čudijo temu?

Socializem napreduje po vseh deželah. Vendar pa ni nikjer še tako močan, da bi vladal. V katerem parlamentu pa imajo socialisti absolutno večino?

Tudi leta 1870, so nemški delavci

korakali proti francoskim, ker so morali. Ali je to bila solidarnost nemškega in francoskega delavstva?

V drugi balkanski vojni so gnali srbske in bolgarske delavce, tudi po narodnosti sorodne, druge proti drugim, na klanje. Ali niso ostali srbski in bolgarski socialisti trdni sodruzi in prijatelji? Ali se ne bojujejo več za skupen cilj tako krasno, da dajejo celo mnogo večjim strankam najlepši zgled?

Socialistično gibanje je mlado. Čas, v katerem deluje, je veliko prekratek za zmago njegovih idealov.

Toda zakaj ni krščanstvo preprečilo vojne? Krščanstvo je staro dvatisoč let. Krščanstvo je velikanska sila. Kralji, cesarji, carji, knezi so kristjani. Cerkev je oficijelna ustanova. Pri procesiji rešnjega telesa hodi dunajski nadškof sprejati in njegovo cesarsko in kraljevsko apostolsko veličanstvo je hodilo zadej. V Avstriji ima katoliška cerkev največji vpliv v javnem življenju. Na Ruskem je car — batjuška bil cerkveni poglavar. V Nemčiji je imel Viljem neprenehoma Boga na jeziku; v protestantovski cerkvi je bil sam nekakšen načelnik in katoliški papež je njegov prijatelj.

Zakaj ni krščanstvo preprečilo vojne?

Zakaj je ni preprečil papež? On je božji namestnik na zemlji. On stoji nad kralji in cesarji. On ima svojo diploma-

cijo. Njegovi poslaniki so priznani na dvorih. Vojna mu je zoprna; zakaj je ni preprečil?

Zakaj je ni preprečil ali vsaj ustavil Bog, ko ga je na milijone Amerikancev oficijelno, po Wilsonovem naročilu, prosilo za to?

Oni, ki se rogajo socializmu, mislijo, da je v njihovem zasmešanju kaj velikega; pa dokazujejo le žalostno duševno ubožstvo. Nas pa ta porogljivost prav nič ne razburja, ker vidimo neizogibno potrebo Internacionala in vemo, da se zgodi v zgodovini vedno to, kar je potrebno.

Sveto pismo ima nekatera krasna poglavja z globoko filozofijo.

Preden je šel Kristus v nebesa, da sede na desno svojega očeta, je moral na Oljčno goro in na Golgoto. Sv. Peter ga je zatajil in Judež ga je izdal. In v grob so ga položili, s težkim kamnom pokrili in zastražili.

Pa je vstal od mrtvih in z glorio šel v nebesa.

Socializmu ni prihranjen Herodejev detomor, ne beg v Egipt; ne izkušnja na gori, ne farizejske zanjke; ne Oljčna gora, ne Golgota; ne sv. Petri, ne Judeži.

Ali tudi njegove slavne zmage ni mogoče preprečiti. Internacionala, ki je bo izvojevala, živi!

ga je videl, kako koraka dostojanstveno proti njemu. Bili pa so tudi taki junaki, ki so ga čakali, da je prišel »mit langsam abgemessenem Schritte« čisto blizu in ki so zbežali šele takrat, ko jim je dal strah z vso grobostjo eno po glavi. Eden si je upal pričakati strah celo pri samotnem križu, daleč na samoti proti Klečam. Strah je res prišel in je privezal junaka na križ, tako, da bi se mu slabo godilo, da bi ga ne bili njegovi prijatelji rešili. Od takrat se strah več ni pojavil. Hudobneži trde, da zato ne, ker je postalo sedaj tudi njega strah.

Naš Cankar. Ivan Cankar je umrl, kakor znano v Ljubljani in je bil položen v grob rodbine Rohrmannov na pokopališču pri sv. Križu, ker je bila Milena Rohrmannova njegova zaročnica. Ta je negovala tudi njegov grob do sedaj, ko so prenesli njegovo okostje na pokopališče k sv. Krištofu v grob naših pesnikov Aleksandra Murna in Dragotina Ketteja. — To priobčujemo zato, ker je nek list priobčil vest, da so Cankarja prepeljali v Ljubljano — ne reče po odkod — kajti bržkone misli, da je Cankar umrl v Parizu ali pa v Berlinu.

CELJSKO OKROŽJE.

Proračun mestne občine celjske. Mestno knjigovodstvo je predložilo finančnemu odseku proračun za leto 1924, kateri izkazuje primanjkljaj Din 3.781.69. Finančni odsek bo moral izvršiti velikan sko nalogo, če bo sploh zmogel spraviti proračun v ravnotežje. V Celju imamo ono srečno občino, ki se nazivlje demokratsko-narodno-socialistična in če bi hoteli biti demagogi, bi lahko ravno te imenovali za odgovorne na tem gospodarstvu. Mi torej ne bomo krivili ne demokrate in ne narodne socialiste občinskih deficitov, temveč rekli, da leži krivda v posledicah svetovne vojne in po vojni v svetovni kapitalistični politiki. Občinsko gospodarstvo vsepovsod se nahaja danes v istem položaju. Vse gospodarstvo leži na zlatem ekvivalentu in če si pogledamo razliko dohodkov v takozvani zlati valuti v letu 1914 in v letu 1923,

leta	v kronah	v švicarskih frankih
1914	163.660	164.050-10
1923	2.165.600	30.931-40

potem vidimo, da znaša razlika v kronah dohodkov 2.001.940 Din, v švicarskih frankih pa 133.118,70 v dobro. Vsakemu je jasno, da so bili občinski dohodki leta 1914 4,47 odstotkov večji, nego so danes. V tem leži ves problem našega sedanjega občinskega gospodarstva. V drugih državah vidimo, da se država tudi briga za vzdrževanje občinskega gospodarstva. Dajejo se vsaj brezobrestna posojila, ali se pa omogoča obdavčenje na ta način, da niso ravno delavski sloji v največji meri prizadeti. Edina molzna krava je sedaj užitina na pivo in

vino. Na tem polju se e bo dalo ničesar več doseči. S tem je pa občinska finančna politika tudi pri kraju. Nekatere postavke se bodo lahko v proračunu znižale, kakor n. pr. občinska podjetja, ki so pasivna: klavnicna, vodovod, pogrebni zavod, to je pa tudi vse. Druge potrebsčine se bodo dale k večjemu preložiti, ampak potrebe, ki naraščajo leto za letom, se bodo vendar enkrat morale izvršiti. Izgled, ki ga ima mestna občina, je silno klaverno, finance se do nedogledne časa ne bodo dale spraviti v ravnotežje.

Izkoriščanje podnajemnikov. Stanovanjsko budo se poskuša rešiti na razne načine in s špekulacijo od gotovih hišnih lastnikov, ki poskušajo svoje zahteve po zvišanju najemnine vsaj iz kapitalističnih ozirov utemeljevati. Mnogo bolj nesramnejši se nam pa zde stanovanjski najemniki, ki si hočejo na stroške podnajemnikov plačevati stanovanje in še celo svoje dohodke zvišujejo. Zakon in naredba o zaščiti stanovanjskih najemnikov je v tem oziru zelo pomanjkljiva, ker nič ne pove o zaščiti podnajemnikov. Vsled tega so nekateri najemniki mnenja, da lahko zahtevajo za stanovanjske prostore, ki jih sami ne rabijo, kolikor se jim zljubi. Mnogo družin je dandanes primoranih iskati svoja zavetišča v podnajemstvu. Znan nam je en slučaj, ki je zelo značilen. Stranka ima v najemu eno stanovanje, obstoječe iz 3 sob in ene kuhinje, za katero plačuje mesečno najemnino 25 dinarjev. Eno prazno sobo ima oddano v podnajem, v kateri stanujeta dva zakonca in ki plačujeta dosedaj Din 12,50, tako, da stanuje najemnik v stanovanju skoro zastoj. Naenkrat pa je baje bila od nekdaj podučena, da lahko zahteva za stanovanje, kolikor hoče ter tudi zahteva dvanajstkratno najemnino to je 150 Din. Podnajemniku pa je zagrozila, če ne plačal, da bo ven zletel. Sobo lahko oddam za pisarno in dobim za njo 500 Din. Če bi bila ta stranka kakšen hišni lastnik, gorje potem najemnikom. Ampak na žalost je železničar, ki sam dobro občuti, kako ga tepe bič kapitalističnega razreda. Podnajemnikom pa svetujemo, naj se organizirajo in nikakor ne pustijo izkoriščati, ker niso brezpravna para, da bi se ne našlo tudi za njih pravice. Stanovanjsko oblast opozarjamo na ta izrodek, ki se širi ne samo v škodo podnajemnikov, temveč na škodo in ugled najemnikov vobče. Ogromno stanovanj se je že uničilo na ta način, da se je napravilo iz njih razne obratne prostore in pisarne. Od vsega početka in še danes se polaga od strani stanovanjske oblasti na to premalo pažnje. Naznanjajo nam naj vsi v stanovanjsko zadevo spadajoče slučaje. Mi bomo stali na straži ter brez usmiljenja žigosali javno vsakogar ter branili interese najemnikov brez razlik.

Mestnim delavcem se znižajo plače. Demokrati, narodni socialisti in klerikalci so glasovali za podžuparov predlog da se naj odslej naprej prejmemki mestnih delavcev znižajo in sicer dnevno za Din 4,80. Gospode je naenkrat zgrižalo, da so bili mestni delavci boljše plačani, kakor pa pri kakšnem privatnem podjetju. Delavstvo, ne samo tisto pri mestni občini, ampak tudi drugod zaposleno naj si dobro zapomni svoje prijatelje, ki imajo tudi razne strokovne zveze, kdo je v resnici in v dejanjih njih prijatelj.

Čemu je tega treba? Ali ni to skrajna premetenost kapitalističnega kartela, ali bolje rečeno protiproletarske vojske? Cinkarniški delavci so že parkrat kolikor nam je znano vložili spomenico z zahtevo povišanja skrajno mizernih plač, a bilo je vedno brezuspešno. Namesto povišanja so vedno dobili v odgovor »saj dobro zaslužite, damo vam tudi to ugodnost, da lahko delate nadure, pri čemer se vendar dobro zaslužite«. In res je bilo tako. V obupnem položaju so se noslužili delavci tega sredstva, kar je žal vidna zguba težko priborjenega 8-urnega delavnika. Mnogokrat so povdarjali socialistični govorniki po vseh raznih zborovanjih in shodih, kako si naj vsak posamezen delavec razdeli ostalih 16 ur in sicer: 8 ur delaj, 8 ur počivaj in ostalih 8 ur pa porabi zase, za svojo izobrazbo za dvig samega sebe, da postaneš pravi član človeške družbe. Ali žal, se tega delavstvo ni zavedalo in dalo s svojo nezavednostjo kapitalistični družbi povod, da lahko brez vsakega odpora izižgava delavske pravice. Zakaj se je 1921. leta odpustilo nad 200 delavcev in danes jih ostali nadomestujejo z nadurami, dočim mnogo brezposelnih tava po cestah v bedi in lakoti brez dela. Zapomnite si to: »Danes meni, jutri tebi«. Ako ne bodeš kapitalistu vedno všeč, bodeš še lepega dne tudi ti sam skušil kako bridko je tavati v brezdelju, brez zaslužka, ko te bodo drugi nadomestovali z nadurami. Delavstvo zavedaj se, da svoje pravice moraš samo braniti, ako si jih hočeš pridržati, ne pa zlorabljeni to, kar so drugi s težkim delom in velikim požrtvovanjem skozi desetletja s krvjo priborili. »Stran z nadurami«, naj bode vaše geslo. Z organizacijo morate doseči, da bo delavec zaslužil na osem ur toliko, da bo lahko preživel sebe in svojo družino. Še je čas, ni še vse zgubljeno, samo vsaj v zadnjem trenutku se morate zavedati, pred kakšno alternativo stojite, in kako bo v bodoče, če ne začnete nemudoma boj proti zlorabljanju osemurnega delavnika. Ne sramuj se bojevati za svoje pravice. Hvaležnost in sad svojega dela bodeš vžival po zmagi svoje ga boja.

Socialistični teden. Prve vaje UDR v Celju v nedeljo dne 4. novembra v go-

stilni Jugoslovan v Gaberjih, s pričetkom točno ob 9. uri. Z ozirom na to je dolžnost vseh članov UDR v Celju, da se točno ob napovedani uri vaju udeležijo.

Seja krajevnega odbora SSJ v Celju. V torek, dne 6. novembra se vrši seja kraj. odbora stranke v Celju v društveni pisarni. Vsled tažnosti dnevnega reda je udeležba dolžnost. Pričetek ob 12. uri. — V sredo dne 7. novembra seja odbora »Svobode« v društvenih prostorih v gostilni Jugoslovan v Celju s pričetkom ob 19. uri. Udeležba dolžnost. — Predsednik.

Sestanek UDR. V četrtek dne 8. novembra sestanek UDR ob 19. uri v društvenih prostorih v gostilni Jugoslovan v Gaberjih.

Diskusijski večer. V četrtek dne 8. novembra ob pol 20. uri diskusijski večer istotako v društvenih prostorih v Gaberjih. Vsled važnega predmeta, ki se bo obravnaval, je udeležba dolžnost. Vabi pa se tudi nečlane, katerim je istotako vstop dovoljen, da se seznani s socialistično idejo.

Seja občinskega kluba. V petek, dne 9. novembra seja občinskega kluba socialistične stranke občine okolica Celje v gostilni Janžek »Za kresijo« s pričetkom točno ob 19. uri. Vsled nenavadno važnega dnevnega reda je dolžnost vseh članov imenovanega kluba, da se sej točno in solidno udeležijo. Istotako so tudi namestniki vabljeni, kateri pridejo večkrat pri sejah v pošte.

Sestanek UDR. V soboto dne 11. novembra ob 12. uri sestanek UDR v društvenih prostorih pri Jugoslovanu v Gaberjih.

Vabilo. Člane Konzumnega društva vabimo ponovno na zborovanje, ki se bo vršilo v nedeljo, dne 4. novembra ob 8 uri predpoldne v gostilni »Pri pošti«. Na zborovanju poroča delegat iz Ljubljane. Pridite v obilnem številu. — Krajevni odbor kons. društva.

Protestno zborovanje v Celju. Jugoslovenska matica je sklicala za nedeljo dne 28. oktobra t. l. v Narodni dom protestno zborovanje zoper italijansko nasilstvo v Julijski Benečiji, na katero so bile vabljene vse stranke. Tudi naša krajevna organizacija se je pozivu odzvala. Na zborovanju je govoril s. Koren. Izvajal je v svojih kratkih besedah sledeče: Tudi mi socialisti se pridružujemo protestu. Če je kdo upravičen protestirati proti nasilstvu narodnih manjšin, takrat smo ravno mi socialisti najbolj upravičeni, ker stojimo na stališču, da naj uživajo narodne manjšine v vseh državah najširšo svobodo. Mi zahtevamo revizijo mirovne pogodbe, ki se bo ozirala na ekonomske prilike osrednjih narodov. Če hočemo biti pravični, moramo na današnjem protestnem zborovanju protestirati tudi proti francoski politiki, kajti Francoska daje ravno najlepši vz-

Štatut

Socialistične stranke Jugoslavije.

6. Prosvetne in propagandistične organizacije.

Čl. 25. Radi prosvetnih in propagandističnih ciljev se morejo ustanavljati socialistične ženske organizacije, socialistične omladinske organizacije, umetniške, športne in ostale prosvetne organizacije, kojih delo spada pod kontrolo Glavne strankine uprave in oblastnih in krajevnih organizacij.

7. Volitev uprave in delegatov.

Čl. 26. Na vseh zborovanjih, krajevnih, okrajnih, okrožnih ali oblastnih organizacij in na kongresih bodo volili upravo in delegate javno na predlog kan didatnih odborov ali tajno po listkih. Glasovanje se mora vršiti tajno, ako zahteva to najmanj ena petina prisotnih članov ali delegatov, ki zastopajo vsaj eno petino kongresnih glasov. V tem slučaju se vršijo volitve potom predložitve kandidatskih list, za koje se glasuje z lističi in dodeluje vsaki listi proporcionalno število mest v sorazmerju s številom glasov, ki so oddani za to listo.

Na vseh zborovanjih se imajo izbirati verifikacijski odbori, obtoječi iz najmanj treh oseb, ki bodo overovali zapisnike zborovanj in vodili volitve uprave.

Sklepi zborovanj niso pravoveljavni, ako ne podpiše zapisnika večina članov verifikacijskega odbora.

8. Izvrševalni odbor stranke.

Čl. 27. V času ko ni sej Glavne strankine uprave vodi posle cele stranke Izvrševalni odbor, ki obstoja iz 9 članov in 3 finančnih kontrolorjev, koje izbira strankin kongres na način predviden v čl. 26.

V Izvrševalni odbor se morejo voliti samo člani stranke, ki stalno bivajo v Beogradu in njegovih predmestjih.

Izvrševalni odbor se sam konstituira s tem, da izbere enega predsednika, tajnika in blagajnika. Izpraznjena mesta v Izvrševalnem odboru izpopolnjuje Glavna strankina uprava.

Čl. 28. Dolžnost Izvrševalnega odbora je da razvija celokupno organizacijsko, agitacijsko in propagandistično delo stranke pismeno in ustmeno, na zborovanjih in konferencah in z vsemi drugimi uspešnimi sredstvi in da vodi v smislu socialističnih principov v soglasju s sklepi kongresov in po direktivah Glavne strankine uprave delo v stranki.

Čl. 29. Ako zahtevajo splošni interesi, more Izvrševalni odbor sklicevati po svoji iniciativi oblastna, okrajna in krajevna zborovanja in določa za nje kraj, čas in začasni dnevni red.

Čl. 30. Finančna kontrola ima neomejeno pravičo pregledati strankine račune, knjige in blagajne vsak čas, dolžna pa je overovati vsake tri mesce računski zaključek strankinih financ. Ona je dolžna obvestiti o svojem delu kongres.

9. Glavna partijska uprava.

Čl. 31. Glavno partijsko upravo tvorijo:

- Izvrševalni odbor in finančna kontrola;
- delegati oblastnih skupščin.

Oblastne skupščine zbirajo iz svoje sredine delegate za Glavno strankino upravo. Do 1000 članov stranke prihaja en delegat, dalje pa na vsakih 1000 članov še po en delegat; ostanek nad 600 članov se računa kot cel tisoč. Ena oblast ne more dati več nego pet delegatov.

Oblastne skupščine določajo dvakravnno število delegatov, tako, da so naslednji delegati z liste namestniki za odsotne ali zadržane delegate.

Čl. 32. Glavna strankina uprava odloča o akcijah, ki interesirajo cel delavski razred in imajo obči politični in gospodarski značaj. Ona se sestaja redno vsaj po dvakrat na leto, izredno pa vedno, kadar zahtevajo to splošne potrebe stranke ali važnejši dogodki v državi, ali zunaj nje.

Čl. 33. Glavno strankino upravo sklicuje Izvrševalni odbor po svojem predlasku ali na predlog najmanj pet oblastnih uprav. Glavni strankini upravi predseduje predsednik Izvrševalnega odbora. Stroške za pošiljanje delegatov za Glavno strankino upravo nosijo dotične oblastne organizacije.

Čl. 34. V slučaju, da je to potrebno, more Izvrševalni odbor tudi potom okrožnice zaprositi člane Glavne uprave, da izrazijo svoje mišljenje o gotovih vprašanjih.

Tak sklep je veljaven, ako se izreče za njega večina članov Glavne strankine uprave.

10. Strankin kongres.

Čl. 36. Socialistična stranko Jugoslavije upravljajo vsi njeni člani preko kongresa, ki je najvišje telo v stranki.

Čl. 35. Redni strankin kongres se sestaja vsaki dve leti, a sklicuje ga Glavna strankina uprava, ki določa čas in kraj, kjer se bo vršil kongres in začasni dnevni red. Sklicanje kongresa z začasnim dnevnim redom se mora objaviti v glavnem strankinem organu najmanje 3 mesce pred kongresom, a ostali strankini časopisi so dolžni to takoj ponatisniti. Poziv na volitev delegatov se mora objaviti vsaj trikrat.

Izvrševalni odbor je dolžan objaviti najmanj mesec dni pred kongresom v glavnem strankinem časopisu izvestje o svojem delu in o sklepih Glavne strankine uprave, kakor tudi vse resolucije za kongres.

Predlogi strankinih članov in organizacij za dnevni red kongresa se morajo predložiti Izvrševalnemu odboru najmanj mesec dni pred kongresom in objaviti v strankinem organu vsaj 15 dni pred kongresom. Člani so dolžni vložiti svoje predloge preko svoje organizacije, ki jih pošlje Izvrševalnemu odboru zajedno s svojim mišljenjem. Isto velja tudi za pritožbe strankinih članov in organizacij.

Kongresu se morejo predložiti samo pritožbe proti sklepom Izvrševalnega odbora ali Glavne strankine uprave. (Dalje prihodnjč.)

gled za nasilstvo proti tujim narodom. (Medklic: Nemci so si sami krivi). One, tisti, ki danes trpe in od gladi umirajo so na vsem tem, kar se je godilo nedolžni. Politika nasilstva, bo imela in rodila sad novih in še hujših vojsk, kakor je bila svetovna vojna. Mi smo proti nasilstvu, mi smo za sporazum na podlagi demokratičnih načel. Kajti samo te bodo dovedle ljudstvo do boljše bodočnosti. Govor sodruha Korena nacionaliste ni navdušil, pač pa govor klerikalca dr. Ogrižeka, ki je znal dobro, po klerikalni metodi, hujskati na vojsko.

MARIBORSKO OKROŽJE.

Klerikalnim »poštenjakom« v al-bum. Moj odgovor »Straži« je res zadet v črno. Zavreščalo je po »Stražinih« predalih in 75 odstot. invalid si je zasukal rokave ter vzel iz svoje uredniške omarice najhujše strupe, kar jih premore »Straža«: laž, zmerjanje, lažnjivec, lump itd.! Toda jaz sem proti vsem tem »Stražinim strupom« ravno tako imun, kakor je »Stražin« odgovorni urednik nasproti kazenskemu zakonu. Sem sicer priprost delavec in nimam črnih šol, vendar sem ponosen, da mi gospoda okoli »Straže« pripisuje toliko važnost! Resnično, nikoli si nisem mislil, da bom vžival tak ugled, kakor ga zasluži »Straže« uživam danes. V zahvalo in da bo bolj »lušno«, si dovoljujem še to: Pred vsem ugotavljam, kar sem pisal, sem podpisal, ne tako moj prijatelj in »krščanski« rokovnjač pri »Straži«, ki nima poguma in skrivna svoj pregrešni obraz za neodgovornega urednika, kakor se skriva ropar, ki si nadene krinko, da ga ne bi žrtev spoznala. Zato pozivljem pobožnega roparja časti, naj stopi možko brez krinke na plan. — Samo z besedo: laž in lažnjivec, ne boste prečastiti iz »Stražine« mlakuže, nič opravili. Vse psovke in laži padejo nazaj na vas. Ker pa mi silite pero v roko, vam torej rad vztrežem! Pred vsem očitajte nam socialistom, da smo se odločili, da odstopimo, sedaj pa — da vam nočemo tega veselja napraviti. Da, smo se odločili, ampak ko smo zaznali za razne klerikalne korupcije in skandale smo si rekli: sedaj ne gremo, sedaj bomo morali kidati klerikalni gnoj iz občinskega hleva. Skandali, ki smo jih odkrili predvsem v mestni klavnici so se, če že niso popolnoma vaši — vendar godili pod vašim botrinštvom. Vi ste vedeli, kakor sami trdite za skandale in nered v klavnici že tedaj ko še Bahuna ni bilo, pa ste jih trpeli. »Straža« dobesedno piše: *Pred meseci je Bahun začel po klavnici stikati in je tam iskal klerikalnih skandalov. Ne pravimo, da je tam vse v redu, ker smo že svoj čas, ko še Bahuna ni bilo, bicalti razmere v klavnici in sicer bolj odločno, kakor to dela Bahun.* Aha, torej, sedaj ko je cel kup nepobitnih protokolov, pravi prvič »Straža«, da klerikalci vedo in sicer že prav dolgo, da v klavnici ni vse v redu. To je dragoceno priznanje. Več mi ne rabimo! Vi anonimski okoli dične »Straže«, ste vedeli že dolgo, da se v klavnici krade, poneverja, podkupa, izsiljuje ter goljufa mestno občino, vendar je laž, da ste vi kritizirali kedaj upravo — še do danes ste mene napadali ter mi očitali, da brskam tam kjer nič ni in kjer je že davno vse urejeno. Sedaj pa na enkrat priznavate in naglašate, da ste vse to vedeli še preje kot sem jaz prišel na občino! Pravite: *Ves Maribor ve, da je dr. Leskovar kupil 42 pitanih svinj, in sicer zaradi tega, da bi mesto ne trpelo na pomanjkanju masti in mesa ako bi stavka železničarjev trajala več tednov, kakor je res tudi bilo pričakovati.* In: *Ves Maribor ve, da je stavka bila le kratka (?) in da je cena svinjam po stavki občutno padla.* Da je bila stavka, ki je celo 14 dni trajala kratka, to je višek budalosti. Malo kje v celi Evropi je kedaj generalna stavka železničarjev tako dolgo trajala, pač pa se je vsaka v par dneh zvršila z dobrim ali slabim uspehom. Cel svet se je čudil, da pusti jugoslovanska vlada cela dva tedna štrajkati, ne da bi se

raje pogajala. Toda to samo mimogrede, to je poglavje o dr. Koroščevem ministrovanju. Da so cene »občutno« po stavki padle, to je seveda bilo za spekulante hudo. Toda to ni bil vzrok, da se je meso pokvarilo, ampak Leskovarjeva nevednost je bila kriva, ki kot vladni komisar ni nikogar nič vprašal, kako in kaj je treba s svežim mesom ukreniti. Toda doktor iuris nima pri prekaševanju nič opraviti. Za to bi bil g. Wögerer kot vladni komisar bolj primeren, kot Leskovar. Jaz sem enkrat v sosedu leta 1921 vprašal, zakaj se ni mesa in slanine pravočasno razprodalo, ker je v letu 1920 bilo še splošno pomanjkanje in ljudstvo bi bilo upravi mestne aprovizacije hvaležno, če bi bilo dobilo meso po nekoliko nižji ceni? Na to se je dr. Leskovar odrezal: *»To bi bila neumnost!«* Dr. Leskovar sedaj trdi, da je ukazal meso prodati. Da, to je on storil še le tedaj, ko je bilo pokvarjeno, kar je že itak zločin in se kaznuje po živilskem zakonu. Ravnatelj Kern pa trdi nasprotno, da je ponovno priporočal magistratu in predlagal, naj bi se meso prodalo, pa se ga ni poslušalo! — Kaj je res? Kar se pa dozdevnega kupca tiče, ki je bajne meso kupil, pa ga ni vzel, vedo tudi gospodje kljukci, morda bolj kot jaz, da ta gospod Hatzl, da se je bajne interesiral za to gnilo meso, da ga ni nikdar kupil, ampak da je tudi v tem slučaju storil ravnatelj Kern ali po nasvetu ali po lastnem nagibu tako, da je on prodajo fingiral. Napravil je sam nekakšno potrdilo, da je prejel denar za meso in ga izročil mestni blagajni. To je bilo Keru tem lažje storiti, ko je cele stotisoče prejemal za prodane ščetine in drugo. Nadalje pravite klerosi, da se državno pravdnništvo ne zanima za klavniško zadevo. No, vi imate precejšnjo porcijo predrznosti, da to tajite. Vaš poročevalski urad na magistratu — kakor znano — izborni funkcionira, in nedvomno veste, da se zanima državno pravdnništvo za to zadevo. Kdor vam verjame, ta se naj gre prepričati na magistrat. Končno pravite, da vaši ljudje imajo čiste roke kot kristal. Da to je že mogoče kje bi si naj jih pa tudi umazali, saj nič ne delate, pač pa imate kosmato vest, — če je sploh kaj imate. Toda vi pravite, da ste že dolgo vedeli, da v klavnici ni reda, zakaj tedaj niste vi nastopili proti neredu, pa bi bili malo pobrskali in bi bili pravočasno ta nered odpravili. Če je bil Kern tedaj muhast, bi ga bili morali odstraniti. Če pa ga je dr. Leskovar protežiral, tedaj bi ga bili morali vreči čez krov. Toda Kern je do baval dobro in cepo svinjsko mast za vaše generale, za to pa so njegove lumparije pokrili s plaščem krščanskega usmiljenja. Pravijo, da se za denar še nebesa lahko kupi. Kern pa si je znal za dobro svinjsko mast klerikalno naklonjenost kupiti. Kako so klerosi pri zadnjem proračunu nastopali, iskali so dlake v jajcu, zahtevali so pojasnil pri vsakem najmanjšem izdatku predvidevanju v proračunu. Ko je pa prišel Kern s svojim proračunom, pa niso zahtevali od njega nobenih detajlov. Seveda, je ravno v tistem času dobil eden od teli ljudi in sicer od 9. septembra 1922 do januarja 1923 celih 110 kilogramov masti, ki jo je dobavil Kern a pripeljali so jo na dom klavniški uslužbenci. In ta gospod je pač veljal za nekaj klerikalni kristal, tedaj najbolj čist. Klerosi ste obstruili občinski proračun obenem pa hodili ravnatelja moledovat za mast! Sram vas bodi! Pravite da ste čisti. Ali ni to korupcija? Ali niste vedeli, kje se mast prodaja? Ali je ravnatelj klavnice za to tam, da vam trebuhe maže? Jaz nisem bogat, kot vi, pa nisem nikoli ravnatelja moledoval za nobeno reč. Ali more občinski svetnik biti neodvisen, ki si na skrivnem pusti takšne usluge delati? Zakaj si niste sami kupili masti pri izvoznikarju, tako kakor drugi to store. Iz protokolov, ki so bili napravljeni z različni izvoznikarji, jasno izhaja, da je Kern kar sam mast jemal in sicer po 30—50 kg in vedno izjavljaj, da to rabi za tega in tega

gospoda. Če človek vse to zve, tedaj ve, zakaj se ravno ti razni gospodje brnijo vsake akcije, ki naj gre za tem, da bi se kaj ukrenilo za znižanje cen, ali za to, da bi ubogo ljudstvo prišlo do cenejšega mesa ali masti. Takšna politika je lumparija. Vi klerosi pa se ne boste izvili iz zanj, ki ste si jih sami nastavili. — Andrej Bahun, obč. svet.

Vsem krajevnim organizacijam SPJ v mariborskem okrožju!

Začasni okrožni odbor SPJ je na svoji seji, dne 11. t. m. sklenil sklicati, dne 18. novembra 1923 ob 9. uri v Maribor, »Ljudski dom«

OKROŽNO KONFERENCO

v svrhu končnega konstituiranja okrožja. Vse organizacija se pozivajo, da skličejo pravočasno članska zborovanja in določijo v smislu pokr. statuta, svoje delegate.

Razno.

Odkritosrčen župnik. Slovaški časopis »Pravo Andoby« prinaša zanimiv dokument, kako da se spozna klerikalna psihologija. Navaja namreč pismo dekanta Josip Zsenberga v Selcah, kate rega je pisal ravnatelju neke žganjarije ondotnega kraja. Pismo se glasi:

Spoštovani gospod Kulkat!

Kakor sva se ustmeno dogovorila in si nato segla v roke, ste mi vi obljubili pet litrov prvovrstnega brinovca zato, da smete nabirati maline v župnijskem gozdu. Dva litra sem že hvaležno prejel, tri pa mi še dolgujete. Vljudo Vas prosim, da mi vpošljete še ostale tri litre brinovca, kajti »mož beseda!« In potem pa ne pozabite, da morajo katoliški duhovniki in židje držati skupaj, da jih njihovi sovražniki ne prekosijo. Židje imajo denar in duhovniki imajo velik vpliv na navadno ljudstvo, torej si morajo pomagati drug drugemu. Selce 4. avgusta 1923. Z odličnim spoštovanjem Josip Zsenberg, dekan. —

Prečastiti gospod je vsaj v zasebnih pismih zelo odkritosrčen. Glavno stvar je seveda vendarle še pozabil, da namreč bogati židje na Dunaju niso tako umazani napram krščanskim socialcem, temveč jih sedaj pred volitvami z različnimi volilnimi fondy res podpirajo.

UTRINKI.

Človek je izbirčen v jedi, še bolj potrebno je to pri čitju. Nihče ne mara uživati strupa v jedilu; v čitju ga marsikdo hlata.

Za socializem ne zadostuje reči: »Tako mislim«. Le kdor lahko pravi: »To vem in znam«, bo varen, da je na pravi poti.

Kapitalistično časopisje je ustanova sužnjev za sužnje.

Čitanje je zelo priporočljivo. Ampak med čitanjem lepih, koristnih reči in šundromanov je velika razlika.

ODPRTO PISMO G. BERNOTU!

Dvakrat ste mi izkazali čast z objavo privatnega pisma in sicer v 7. števi. »Vorwärts«-a in 177. števi. »Napreje«-a. poslal sem pismo na naslov »Pokrajnsko tajništvo Socialistične stranke Jugoslavije (SPJ) v Celju, poštni predal. Nikakor nisem navedel številke poštnega predala, kakor hočete zamegliti neupravičenost prejema pisma. Zame obstoja samo ena SSJ, koje posle vodi omenjeno tajništvo. To pismo, tako pravite sami v »vorwärtsu« ni bilo namenjeno Vam. Zato ne maram polemizirati z Vami o sv. Alojziju (glej »Vorwärts«) in o njegovih čednostih, a ker stojim pred dovršenim dejstvom, imam skromno željo pokazati javnosti taktiko vašega boja in političnega poštenja.

Moje pismo je plod razmer, kamor ste spravili v glavnem Vi delavski pokret Slovenije. V normalnih razmerah bi ne bilo prevajalskega sestanka, ne mojega pisma.

Vsebinsko pisma ste v nemškem prevodu kolikor toliko pravilno predstavili, a kar se tiče bistvene točke, t. j. predzadnji odstavek, ste ga prikrojili po svo-

jem, da bi lažje pokazali s prstom na mojo moralno propadlost. Zato ne zamerite, ako konstatiram, da meni namenjena strela zadene Vas.

Razumem čisto dobro zakaj ste najprej objavili pismo v nemškem prevodu. Vsak normalen in nepokvarjen človek sodi original drugače — to skušnjo sem tekom par dni dobil.

V nemškem prevodu Vorwärtsa se bere tako: »Im allgemeinen glaube ich, mit der Verbreitung des »Socialist« die meisten Erfolge zu erreichen. Je mehr er(!) aber den(!) »Napreje« und Vorwärts angreift, desto besser für uns. Sorget womöglich, daß er im jetzigen Tone weiter angreife und womöglich noch unver-schämter.

Original v pismu (in »Napreju«) se pa glasi:

»V splošnem pa mislim s širjenjem »Socialista« doseči največ uspehov. Čim bolj ga napada »Napreje« in »Vorwärts«, tembolje za nas. Skrbite, če le mogoče, da napada v sedanjem tonu naprej in če le mogoče, še bolj nesramno.

S temi besedami sem točno označil v pismu način nesramne pisave »Napreje« odnosno »Vorwärts«-a. Da so besede v mojem originalu resnične, pa ste upravl pokazal s tem, ker se je podložilo mojim besedam v prevodu nasproten pomen.

Kaj ne, to je vendar malenkost, ako se vrine v stavek er (!) in den (!) kajti nemški pesnik direktno navaja k temu, ko pravi:

»Leg't nur aus recht frisch und munter wo nichts ist, da leg't was drunter.«

Tisti er (!) v zadnjem stavku, pa ni nič drugega nego Vi gospod Bernot, da v stavku Vašega imena sploh ne imenujem storil sem to iz dveh razlogov:

Prvič se ravnam po reku: »Ne imenuj po nespodobnem božjega imena«. Da ste bog, je Vam vendar znano! Škoda, da niste tiste »er« pisali z velikim »E«, kakor veleva pobožna slovenska slovnica, kadar govori o bogu.

Drugič zato, ker me naše tajništvo itak razume in se bi pač upravičeno čudilo, ako hočemo preko sklepov kongresa kaj družega kot to, da bi »Napreje« trdno vstrajal na potu osebnih napadov. Ne, dragi gospod! Verjamite mi, da ni šala, ako trdim, da ravno nesramna pisava »Napreje« nam največ pomaga. Že večkrat smo domnevali, da hočete z brzim korakom ustvariti enotno fronto in to celo z našo popolno vednostjo.

In še nekaj! Pač čudno se Vam dozdeva, da se obračam na našo centralo, ki naj skrbi »če le mogoče« za čim nesramnejšo pisavo vašega lista. Tukaj je najbrž tudi to mogoče, da je Vaš razum napravil »Gutn Tog« pred Vašo taktiko. Ali Vas je pa prekanjenost popolnoma pustila na cedilu? Glejte, že z objavo pisma ste nam storili neizmerno uslugo.

Z današnjim dnem odpošljem zopet pismo na isti naslov kot zadnjič. Mogoče pride zopet v uredništvo »Napreje«. Srčno si to želim, kajti precej bo popra notri za »Napreje«, ki ga drugače v Sloveniji ne dobi lahko, ker ga ne pridelujemo. To ve tudi sv. Alojzij (glej »Vorwärts«), verjamite mi!

Doberšek Karel.

Lastnik in izdajatelj Pokrajnsko načelstvo SSJ za Slovenijo. — Odgovorni urednik Jože Golmajer. — Tiska: Ljudska tiskarna v Mariboru.

Enkrat

za vselej se Vam priporoča samo vele-trgovina

R. Stermeckl, Celje, ako hočete res dobro in poceni kupiti

ČEVLJE

ročno, domače delo, kakor tudi fine tvorniške, obleke za ženske, moške in otroke, perilo, klobuke, pletene jope, čepice in šale, kravate, rokavice, nogavice in sploh vsa modno roba za dame in gospode.

Trgovci engros-cene.

„ZADRUŽNA BANKA“

V LJUBLJANI, ALEKSANDROVA CESTA ŠT. 5

sprejema hranilne vloge na tekoči račun in na knjižice, obresti po dogovoru. — Vse bančne posle izvršuje najkulantnejše.

Dejniški kapital 10.000.000 K. — Brzjavni naslov: Zadrubanka. — Telefon št. 367.